

**Hallituksen esitys Eduskunnalle Romanian kanssa tehdyn
sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojelua koskevan sopi-
muksen eräiden määräysten hyväksymisestä**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Romanian kanssa maaliskuussa 1992 tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen. Suomella on vastaavanlainen voimassa oleva sopimus Bulgarian (SopS 39—40/85), Egyptin (SopS 2—3/82), Kiinan (SopS 3—4/86), Malesian (SopS 78—79/87), Sri Lankan (SopS 53—54/87), Unkarin (SopS 19—20/89), Puolan (SopS 23—24/91) sekä Tshekin ja Slovakian liittotasavallan (SopS 72—73/91) kanssa.

Sopimuksen toivotaan vaikuttavan myönteisesti Suomen ja Romanian välisen taloudellisen yhteistyön kehittymiseen. Sen avulla pyritään lisäämään sijoituksia sekä tehostamaan pää-

oman liikkuvuutta ja liiketoimien käynnistymistä. Sopimuksen solmiminen on perusteltua Romanian aloitettua vuoden 1989 lopulla markkinatalousuudistuksensa luomalla asteittain lainsäädännöllisesti suotuisat olosuhteet myös ulkomaisille investoinneille.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät lainsäädännön mukaiset vaatimukset ovat tulleet täytetyiksi.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

Suomen ja Romanian välillä on voimassa seuraavat kauppapoliittiset sopimukset: taloudellisesta, teollisesta ja teknologisesta yhteistyöstä tehty pitkäaikainen sopimus vuodelta 1976 (SopS 12/79), pitkäaikainen kauppasopimus vuodelta 1981 (SopS 80/81) sekä sopimus koskien eräiden tekstiilituotteiden vientiä Romaniasta tuontia varten Suomeen vuodelta 1990 (SopS 79/90).

Mainituista sopimusjärjestelyistä huolimatta maiden välinen kauppa ei kehittynyt 1980-luvulla toivotulla tavalla etenkin viennin osalta. Suomen ja Romanian välisen kaupan osuus on ollut ainoastaan vajaat 0,1 % Suomen ulkomaankaupasta. Kauppatase on ollut pitkään selvästi vajeellista Suomelle. Viime vuonna

kauppatase osoitti Suomelle 6 mmk vajetta. Vuonna 1991 vienti Romaniaan oli arvoltaan 26 mmk ja tuonti Romaniasta 32 mmk. Tärkeimmät vientituotteet Romaniaan vuonna 1991 olivat tarkkuusmittalaitteet, muovituotteet, lääkkeet ja farmaseuttiset tuotteet sekä rauta- ja terästuotteet. Tärkeimpiä tuontituotteita olivat rauta ja teräs, huonekalut, hedelmät ja kasvikset sekä vaatteet.

Vuoden 1989 lopulla alkanut Itä-Euroopan muutosprosessi on vaikuttanut suuresti Romanian poliittiseen ja talouselämään. Asteittainen markkinatalouteen siirtyminen tarvittavine lainsäädäntömuutoksineen sekä kansainväliset luotot ja rahoitusapu ovat avanneet uusia mahdollisuuksia myös ulkomaisille yrityksille ja investoinneille.

Vuoden 1989 jälkeen Romania on solminut lukuisia talousalan sopimuksia Länsi-Euroo-

pan maiden kanssa ja on tiivistänyt suhteitaan kansainvälisiin talous- ja rahoitusjärjestöihin. EY ja Romania solmivat yhteistyösopimuksen lokakuussa 1990. Assosiaatiosopimusneuvottelut EY:n ja Romanian kanssa ovat käynnissä. EFTAn ja Romanian välinen yhteistyöjulistus allekirjoitettiin joulukuussa 1991. Samassa yhteydessä perustettiin EFTA-Romania sekakomitea, joka on syyskuussa 1992 aloittamassa vapaakauppasopimusneuvottelut EFTAn ja Romanian välillä. Romania on mm. GATTin, Maailmanpankin, EBRD:n ja IMF:n jäsen ja sillä on yhteistyötä OECD:n kanssa. Romania on hyväksytty myös G-24 -rahoituksen piiriin.

Suomen ja Romanian välinen sopimus sijoitusten vastavuoroisesta edistämisestä ja suojelusta parafoitiin Bukarestissa 30.5.1991 ja allekirjoitettiin ETYK:n ulkoministerikokouksen yhteydessä Helsingissä 26.3.1992. Suomen ehtona oli se, että Romanian valuutan (leu) tulee olla sisäisesti vaihdettava ennen kuin Suomi allekirjoittaa sopimusta. Pääoman ja voittojen kotiuttamisen mahdolliseksi tekevä leun sisäinen vaihdettavuus toteutui 9.11.1991.

2. Sopimuksen merkitys

Sopimuksen määräykset tarjoavat suomalaisille investoinneille suosituimmuusaseman, mahdollistavat voittojen ja pääoman kotiutuksen, antavat suojan kansallistamista vastaan sekä määrittelevät riitojen selvittelymekanismien. Näin ollen sopimus tarjoaa suotuisat edellytykset suomalaisten investointien lisäämiselle.

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli turvaa omien lakiansa ja määräystensä sallimissa rajoissa toisen sopimuspuolen sijoittajille kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun

kaikissa tilanteissa. Kummankaan sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella tekemiin sijoituksiin tai niiden tuottoon ei saa soveltaa epäedullisempaa kohtelua kuin on myönnetty kolmansien maiden yritysten tai kansalaisten tekemille sijoituksille. Sopimuksen mukaiset sijoitukset saavat suojelua ja turvaa toisen sopimuspuolen alueella tämän sopimuspuolen asianomaisten oikeussääntöjen mukaisesti. Sopimuksella taataan myös sijoittajan oikeus palauttaa kotimaahansa sijoituksesta saadut voitot sekä omaisuuden myynnistä saatavat tulot.

Kumpikin sopimuspuoli voi pakkolunastaa, kansallistaa tai muutoin ottaa haltuun toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemät sijoitukset ainoastaan, mikäli toimenpiteisiin ryhdytään yleisen edun vuoksi ja asianmukaisin laillisin menettelyin kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Toimenpiteisiin liittyvät määräykset nopean, riittävän ja tehokkaan korvauksen suorittamisesta. Kummankin sopimuspuolen sijoittajia, joille koituu vahinkoa sijoitustensa menetyksistä toisen sopimuspuolen alueella, kohdellaan näistä menetyksistä aiheutuvien korvausten, hyvitysten tai muiden suoritusten osalta yhtä edullisesti kuin kolmannen valtion kansalaisia tai yhtiöitä.

Mikäli sijoittajan ja toisen sopimuspuolen välillä tai sopimuspuolten välillä syntyy sijoituksia koskevia riitoja, on sopimuksessa määräykset noudatettavasta välimies- ja muusta menettelystä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole valtion tulo- ja menoarvioon ulottuvia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

1. artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt seuraavat käsitteet: sijoitus, tuotto, sijoittaja, alue ja sopimuksessa tarkoitettu sijoitus tulkinnanvaraisessa tapauksessa.

2. artikla. Artiklassa määritellään ne sijoitukset, joihin sopimusta sovelletaan.

3. artikla. Artiklaan sisältyvät määräykset tehtyjen sijoitusten kohtuullisesta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

4. artikla. Artiklan määräykset takaavat tehdyille sijoituksille suosituimuuskohtelun. Samoin sopimuspuolten kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden sisältämät, nyt tehtyä sopimusta edullisemmat määräykset tulevat sopimuspuolten eduksi. Artiklan mukaan sopimuspuolta ei voida velvoittaa soveltamaan suosituimuuskohtelua tilanteissa, jotka johtuvat tulliliitosta, vapaakauppa-alueen muodostamisesta koskevasta sopimuksesta tai muista alueellisen yhteistyön muodoista, joihin jompi kumpi sopimuspuoli on tullut tai tulee osapuoleksi. Suosituimuuskohtelua ei myöskään voida soveltaa tilanteissa, joka johtuu kansainvälisestä sopimuksesta tai järjestelystä, joka liittyy verotukseen.

5. artikla. Artiklaan sisältyvät määräykset sijoitusten pakkolunastukseen, kansallistamiseen tai haltuunottoon liittyvistä ehdoista.

6. artikla. Artiklassa määritellään sijoitusten suosituimuuskohtelu sodan, aseellisen selkkauksen, hätätilan, kapinan tai mellakan vuoksi aiheutuvien menetysten osalta.

7. artikla. Sopimuspuolet sitoutuvat sallimaan vaihdettavina valuuttoina tapahtuvat investointien ja niiden tuottojen kotiutukset voimassaolevan lainsäädäntönsä mukaisesti. Sopimuspuolet soveltavat tältä osin suosituimuuskohtelua.

8. artikla. Sijoittajan ja sopimuspuolen väliset riidat on alistettava valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta tehdyllä yleissopimuksella (SopS 3-4/69) perustetulle kansainväliselle ratkaisu- ja sovittelukeskukselle tai sellaiselle sopimuspuolen tuomioistuimelle, jolla on alueellinen tuomiovalta, ratkaistaviksi.

9. artikla. Sopimuspuolten väliset riidat sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta on

mahdollisuuksien mukaan ratkaistava diplomaattiteitse. Jos riitaa ei näin voida ratkaista, se on saatettava jomman kumman sopimuspuolen pyynnöstä ad hoc-välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

10. artikla. Artiklaan sisältyvät määräykset sijaantulon osalta.

11. artikla. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimuspuolten hallitukset ovat ilmoittaneet toisilleen lainsäädäntönsä mukaisten vaatimusten täyttämistä. Sopimus on voimassa viisitoista vuotta. Tämän jälkeen se on voimassa kaksitoista kuukautta siitä päivästä, kun toinen sopimuspuolista on ilmoittanut kirjallisesti irtisanomisesta toiselle sopimuspuolelle. Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen kuin sopimuksen irtisanominen tulee voimaan, 1-10 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa viisitoista vuotta sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen ja sen jälkeen kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti.

2. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksen 4 artiklan 1 kappaleen mukaan kumpikaan sopimuspuoli ei sovelta alueellaan tämän sopimuksen määräysten mukaisesti vastaanotettuihin toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiin sijoituksiin tai niiden tuottoon epäedullisempaa kohtelua kuin se soveltaa minäkään kolmannen valtion sijoittajien tekemiin sijoituksiin tai niiden tuottoon.

Sopimuksen 5 artiklan mukaan kumpikaan sopimuspuoli ei saa pakkolunastus- tai kansallistamistapauksissa kohdella alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajia epäedullisemmin kuin kolmannen valtion sijoittajia. Mikäli tällainen toimenpide yleisen edun vuoksi sekä muutoin laillisin edellytyksin suoritettaisiin, tulee sijoituksen markkina-arvo korvata sijoittajalle vapaasti siirrettävissä vaihdettavissa valuutoissa kuuden kuukauden kuluessa.

Sopimuksen 6 artiklan mukaan sopimuspuolen sijoittajiin, joiden sijoituksille aiheutuu menetyksiä toisen sopimuspuolen alueella sodan tai muun aseellisen selkkauksen, hätätilan tai vastaavanlaisen tapahtuman vuoksi, ei saa soveltaa ennalleen palauttamisen, korvauksen, hyvityksen tai muunlaisen järjestelyn osalta

epäedullisempaa kohtelua, kuin sopimuspuoli soveltaa kolmannen valtion sijoittajiin. Tällaisessa tilanteessa mahdollisesti suoritettavien korvausten on oltava vapaasti siirrettävissä sopimuspuolten välillä.

Mainitut määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, minkä vuoksi eduskunnan suostumus on näiltä osin tarpeen.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1992 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Romanian hallituksen välisen sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

Romanian kanssa tehdyn sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1992 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Romanian hallituksen välisen sijoitusten vastavuoroista edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1992

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pertti Salolainen*

SOPIMUS

**Suomen tasavallan hallituksen
ja
Romanian hallituksen välillä
sijoitusten vastavuoroisesta edistämisestä
ja suojelusta**

Suomen tasavallan hallitus ja Romanian hallitus, jäljempänä ”sopimuspuolet”,

jotka haluavat tehostaa taloudellista yhteistyötään molempien maiden keskinäiseksi eduksi,

joiden aikomuksena on luoda suotuisat edellytykset sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen alueella tekemille sijoituksille, ja

jotka tunnustavat tarpeen suojella kummankin sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia sekä tehostaa pääoman liikkuvuutta ja liiketoimien käynnistymistä pitäen silmällä kummankin sopimuspuolen taloudellista menestystä,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla**Määritelmät**

(1) Tässä sopimuksessa:

a) ”sijoitus” tarkoittaa kaikenlaisia taloudelliseen toimintaan liittyviä varoja, jotka toisen sopimuspuolen sijoittaja on sijoittanut toisen sopimuspuolen alueella, ja käsittää erityisesti, joskaan ei yksinomaisesti:

(i) irtaimen ja kiinteän omaisuuden ja muut omistusoikeudet, kuten kiinnitykset, pidätysoikeudet ja pantit;

(ii) yhtiöiden osuudet, osakkeet, debentuurit tai muunlaiset osuudet tai osuudet tällaisten yhtiöiden omaisuuteen;

(iii) uudelleensijoitetut tuotot;

(iv) oikeudet rahaan ja muut oikeudet suoritukseen, jolla on taloudellinen tai rahallinen arvo;

AGREEMENT

**between the Government of
the Republic of Finland
and
the Government of Romania
for the mutual promotion and protection of
investments**

The Government of the Republic of Finland and the Government of Romania, hereinafter referred to as ”Contracting Parties”,

DESIRING to intensify economic co-operation to the mutual benefit of both countries,

*INTENDING to create favourable conditions for investment by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and

RECOGNIZING the need to protect investments by investors of both Contracting Parties and to stimulate the flow of capital and business initiative with a view to the economic prosperity of both Contracting Parties,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1**Definitions**

(1) For the purpose of this Agreement:

a) ”investment” means every kind of asset, invested by an investor of one Contracting Party in the territory of another Contracting Party, connected with economic activities and in particular, though not exclusively, includes:

(i) movable and immovable property and any other rights such as mortgages, liens or pledges;

(ii) shares, stocks and debentures or other kinds of interests of companies or interests in the property of such companies;

(iii) reinvested returns;

(iv) claims to money and other rights relating to performance having economic or financial value;

(v) henkiset ja teollisoikeudet mukaanlukien tekijänoikeudet, tavaramerkit, kauppanimet, patentit, tekniset valmistusmenetelmät, tietotaito, goodwill-arvo ja muut samankaltaiset oikeudet;

(vi) lakiin tai sopimukseen perustuvat liiketoiminnan toimiluvat mukaanlukien luonnonvarojen etsintää, jalostamista, louhintaa tai hyödyntämistä koskevat toimiluvat;

b) termi "tuotto" tarkoittaa sijoituksen tuottamia rahamääriä ja käsittää erityisesti, joskaan ei yksinomaan, voitot, osingot, korot, pääomatulot, rojalit, hallinnolliset maksut ja tekniseen apuun liittyvät tai muut maksut;

c) "sijoittaja" tarkoittaa:

(i) luonnollista henkilöä, joka on jommankumman sopimuspuolen kansalainen sen lakien mukaisesti ja

(ii) oikeushenkilöä, jonka keskuspaikka on jommankumman sopimuspuolen alueella;

d) "alue" tarkoittaa Suomen ja Romanian osalta aluetta, jonka muodostaa Suomen tasavalta ja Romania.

(2) Jos sijoitusta kaavaillaan sopimuspuolen alueelle sellaisen yhtiön toimesta, joka ei täytä tämän artiklan 1 kappaleen c (ii)-kohdan määritelmän mukaisia ehtoja, mutta jossa toisen sopimuspuolen sijoittajilla on hallitseva osuus, ensiksi mainitun sopimuspuolen on molempien sopimuspuolten keskenään niin sopiessa pidettävä yhtiötä sellaisena, joka saa suojelua tämän sopimuksen mukaisesti sanotun sijoituksen osalta.

2 artikla

Tämän sopimuksen soveltaminen

(1) Tätä sopimusta sovelletaan ainoastaan sijoituksiin, jotka on tehty vastaanottajamaan lakien, määräysten ja menettelytapojen mukaisesti.

(2) Huomioonottaen tämän artiklan 1 kappaleen määräykset, tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin sijoituksiin, joita toisen sopimuspuolen sijoittajat ovat tehneet toisen sopimuspuolen alueella ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen. Kuitenkaan sopimusta ei sovelleta ennen tämän sopimuksen voimaantuloa syntyneeseen riitaan.

(v) intellectual and industrial property rights, including rights with respect to copyrights, trademarks, trade names, patents, technological processes, know-how, goodwill and other similar rights;

(vi) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources;

b) The term "returns" means amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, includes profits, dividends, interests, capital gains, royalties, management and technical assistance or other fees;

c) The term "investor" means:

(i) any natural person who is a citizen of either Contracting Party in accordance with its laws, and

(ii) any legal person having its seat in the territory of either Contracting Party.

d) "territory" shall mean in respect of Finland and Romania the territory which constitutes the Republic of Finland and Romania.

(2) If an investment is envisaged in the territory of one Contracting Party by a company which is not covered by the definition in paragraph (1) c) (ii) of this Article, but in which investors of the other Contracting Party have a predominant interest, the former Contracting Party shall, by mutual agreement between the two Contracting Parties, regard the company as one which enjoys protection under this Agreement in respect of the said investment.

Article 2

Applicability of this Agreement

(1) This Agreement shall only apply to investments made in accordance with the laws, regulations and procedures of the host country.

(2) Subject to the provisions of paragraph (1) of this Article, this Agreement shall apply to all investments made in the territory of a Contracting Party by investors of the other Contracting Party before or after the entry into force of this Agreement. However, the Agreement shall not apply to any dispute that has arisen before the entry into force of this Agreement.

3 artikla

Sijoitusten suojele

Kumpikin sopimuspuoli turvaa kaikissa tilanteissa omien lakiansa ja määräystensä sallimissa rajoissa ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti kohtuullisen ja oikeudenmukaisen kohtelun toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemille sijoituksille.

4 artikla

Suosituimmuusmääräykset

(1) Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille täyden turvan ja suojelun, mikä ei missään tapauksessa saa olla vähemmän kuin mitä jonkun kolmannen valtion sijoittajien sijoituksille myönnetään.

Kummankin sopimuspuolen tulee noudattaa sijoituksia koskevia sitoumuksiaan.

(2) Jos sopimuspuolen lainsäädäntö tai kansainvälisen oikeuden mukaiset nykyiset tai myöhemmin syntyvät velvollisuudet sopimuspuolten välillä tämän sopimuksen lisäksi sisältävät yleisen tai erityisen oikeussäännön, jonka nojalla toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia kohdellaan edullisemmin kuin mitä tässä sopimuksessa määrätään, tällaisella oikeussäännöllä on etusija siltä osin kuin se on tätä sopimusta edullisempi.

(3) Tämän sopimuksen määräyksiä sellaisen kohtelun myöntämisen osalta, joka ei ole epäedullisempaa kuin se, jota sovelletaan kolmannen valtion sijoittajiin, ei voida tulkita siten, että se velvoittaisi sopimuspuolta ulottamaan toisen sopimuspuolen sijoittajiin etua kohtelusta, suosituimmuudesta tai etuoikeudesta, joka johtuu:

a) olemassa olevasta tai tulevasta tulliliitosta, talousliitosta tai vapaakauppa-alueen muodostamista koskevasta sopimuksesta tai muista alueellisen yhteistyön muodoista, joiden osapuoleksi jompikumpi sopimuspuolista on tullut tai saattaa tulla, tai

b) kansainvälisestä sopimuksesta tai järjestelystä, joka liittyy kokonaan tai pääasiassa verotukseen tai verotukseen liittyvästä kansallisesta lainsäädännöstä.

Article 3

Protection of Investments

Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations and in conformity with international law, at all times ensure fair and equitable treatment to the investments of investors of the other Contracting Party.

Article 4

Most-favoured-nation treatment

(1) Each Contracting Party shall accord to investments of investors of the other Contracting Party full security and protection which in any case shall not be less than that accorded to investments of investors of any third State.

Each Contracting Party shall observe any obligation it may have entered into with regard to investments.

(2) If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereinafter between the Contracting Parties in addition to the present Agreement contain a regulation, whether general or specific, entitling investments by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by the present Agreement, such regulation shall to the extent that it is more favourable prevail over the present Agreement.

(3) The provisions of this Agreement relating to the granting of treatment not less favourable than that accorded to the investors of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:

a) any existing or future customs union, economic union or agreement regarding the formation of a free trade area or other forms of regional co-operation to which either of the Contracting Parties is or may become a party, or

b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation or any domestic legislation relating to taxation.

5 artikla

Pakkolunastus ja korvaus

(1) Sopimuspuoli ei saa ryhtyä toisen sopimuspuolen sijoittajan tekemään sijoitukseen kohdistuvaan pakkolunastukseen, kansallistamiseen tai muihin toimiin, jotka vastaavat vaikutuksiltaan kansallistamista tai pakkolunastusta, paitsi seuraavin ehdoin:

a) toimenpiteisiin ryhdytään yleisen edun vuoksi ja asianmukaisin laillisin menettelyin;

b) toimenpiteet eivät ole syrjiviä;

c) toimenpiteisiin liittyy määräykset nopean, riittävän ja tehokkaan korvauksen suorittamisesta. Sellaisen korvauksen on katettava toimenpiteen kohteena olevan sijoituksen markkina-arvo välittömästi ennen edellä tässä kappaleessa tarkoitettuihin toimiin ryhtymistä tai julkiseen tietoon tulemistä, ja sen on oltava vapaasti siirrettävissä vaihdettavina valuuttoina sopimuspuolen alueelta sen virallisen valuuttakurssin mukaisena, joka on voimassa arvonn määräämispäivänä. Siirto on toteutettava ilman aiheutonta viivytystä siirtomuodollisuuksien suorittamisen tavanomaisesti vaatiman ajanjakson kuluessa, mikä ei missään tapauksessa saa ylittää kuutta kuukautta. Korvauksen tulee sisältää korko maksupäivään asti Lontoon Interbank Offered Rate'n (Libor) mukaisen, kyseiseen valuuttaan ja vastaavalle ajalle soveltaman korkokannan mukaan.

(2) Tämän artiklan 1 kappaleen määräyksiä sovelletaan myös sijoituksen tuottoihin sekä lakkauttamistapauksessa saatavaan tuottoon.

6 artikla

Menetysten korvaaminen

Sopimuspuolen sijoittajiin, joiden sijoituksille aiheutuu menetyksiä toisen sopimuspuolen alueella sodan tai muun aseellisen selkkauksen, hätätilan, kapinan tai mellakan vuoksi, ei sovelleta ennalleen palauttamisen, korvauksen, hyvityksen tai muun vastikkeen osalta epäedullisempaa kohtelua kuin toinen sopimuspuoli soveltaa kolmannen valtion sijoittajiin. Tällaisen suoritusten on oltava vapaasti siirrettävissä sopimuspuolten välillä.

Article 5

Expropriation and Compensation

(1) Neither Contracting Party shall take any measures of expropriation, nationalization or any other measures, having effect equivalent to nationalization or expropriation, against the investment of an investor of the other Contracting Party except under the following conditions:

a) the measures are taken in the public interest and under due process of law;

b) the measures are not discriminatory;

c) the measures are accompanied by provisions for the payment of prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall amount to the market value of the investments affected immediately before the measures referred to above in this paragraph occurred or became public knowledge and it shall be freely transferable in convertible currencies from the Contracting Party, at the official rate of exchange prevailing on the date used for the determination of value. The transfer shall be effected without undue delay within such a period as normally required for the completion of transfer formalities, in any case not exceeding six months. The compensation shall include interest until the date of payment at a rate based on London Interbank Offered Rate (Libor) for the appropriate currency and corresponding period of time.

(2) The provisions of paragraph (1) of this Article shall also apply to the returns from an investment as well as, in the event of liquidation, to the proceeds from the liquidation.

Article 6

Compensation for losses

Investors of either Contracting Party whose investments suffer losses in the territory of the other Contracting Party owing to war or other armed conflict, state of emergency, revolt or riot, shall be accorded treatment no less favourable by such other Contracting Party than that Party accords to investors of any third State as regards restitution, indemnification, compensation or other valuable consideration. Such payments shall be freely transferable between the two Contracting Parties.

7 artikla

Sijoituksen ja tuottojen palauttaminen

(1) Sopimuspuolen on lakiensa ja määräystensä mukaisesti sallittava siirtää vaihdettavina valuuttoina ilman rajoituksia ja aiheutonta viivytystä, joka tapauksessa enintään kuuden kuukauden ajanjakson puitteissa:

a) nettovoitot, osingot, rojalitit, tekniset avustukset ja muut maksut, korot ja muut toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksesta aiheutuvat tuotot;

b) toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemän sijoituksen kokonaisesta tai osittaisesta lakauttamisesta tai myynnistä saatava tuotto;

c) sopimuspuolen sijoittajien toisen sopimuspuolen sijoittajilta saamien lainojen sellaiset takaisinmaksua koskevat varat, jotka molemmat sopimuspuolet ovat tunnustaneet sijoituksiksi; ja

d) sijoitukseen liittyvässä työssä toisen sopimuspuolen alueella työskentelevien sopimuspuolen kansalaisten ansiotulot.

(2) Sopimuspuolten tulee myös sallia sellaisen irtaimen omaisuuden vapaa siirtäminen alueeltaan, joka muodostaa osan toisen sopimuspuolen sijoittajan sijoituksesta.

(3) Sopimuspuolet sitoutuvat soveltamaan tämän artiklan 1 ja 2 kappaleessa tarkoitettuihin siirtoihin yhtä edullista kohtelua kuin ne soveltavat kolmannen valtion sijoittajien tekemistä sijoituksista aiheutuviin siirtoihin.

8 artikla

Sopimuspuolen ja sijoittajan väliset riitaisuudet

(1) Sopimuspuolen sijoittajan ja toisen sopimuspuolen väliset oikeudelliset riitaisuudet, jotka koskevat ensiksi mainitun sijoitusta viimeksi mainitun alueella ja joista ei ole päästy sovintoon kolmen kuukauden kuluessa kirjallisen vaatimuksen esittämisestä, voidaan jommankumman riitapuolen vaatimuksesta alistaa ratkaistavaksi sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliselle ratkaisu- ja sovittelukeskukselle (jäljempänä ”keskus”) ottaen huomioon Washington D.C:ssä 18 päivänä maaliskuuta 1965 tehdyn Valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemista koskevan sopimuksen soveltuvat määräykset.

Article 7

Repatriation of Investment and Returns

(1) Each Contracting Party shall, in conformity with its laws and regulations, allow without restrictions or undue delay, in any case within a period not exceeding six months the transfer in any convertible currency of:

a) the net profits, dividends, royalties, technical assistance and other fees, interest and other returns accruing from any investment of the investors of the other Contracting Party;

b) the proceeds from the total or partial liquidation or sale of any investment made by investors of the other Contracting Party;

c) funds in repayment of borrowings by investors of one Contracting Party from the investors of the other Contracting Party which both Contracting Parties have recognized as investments; and

d) with regard to citizens of the other Contracting Party, who are employed in connection with an investment in its territory, the earnings of such citizens.

(2) The Contracting Parties shall also allow free transfer from their territories of movable property constituting part of an investment by an investor of the other Contracting Party.

(3) The Contracting Parties undertake to accord to transfers referred to in paragraph (1) and (2) of this Article treatment as favourable as that accorded to transfers originating from investments made by investors of any third country.

Article 8

Disputes between a Contracting Party and an Investor

(1) Any legal dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party concerning an investment of the former in the territory of the latter which has not been amicably settled during three months from written notification of a claim may, at the request of either party to the dispute, be submitted for settlement to the International Centre for Settlement of Investment Disputes (hereinafter called ”the Centre”) having regard to the applicable provisions of the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States opened for signature at Washington D.C. on 18 March 1965.

(2) Tämän artiklan 1 kappaleen niistä määräyksistä huolimatta, jotka koskevat riidan alistamista välimiesmenettelyyn, sijoittajalla on oikeus valita sovittelumenettely tai sopimuspuolen tuomioistuimien, jolla on alueellinen tuomiovalta ennen kuin riita alistetaan välimiesmenettelyyn ylläolevan 1 kappaleen mukaisesti.

(3) Sopimuspuolet tunnustavat välitystuomion ja panevat sen täytäntöön vuonna 1958 New Yorkissa tehdyn Ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan yleissopimuksen mukaisesti.

9 artikla

Sopimuspuolten väliset riidat

(1) Sopimuspuolten väliset riidat tämän sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta on mahdollisuuksien mukaan ratkaistava diplomaattiteitse.

(2) Jollei sopimuspuolten välistä riitaa kyetä näin ratkaisemaan kuuden kuukauden kuluessa, se on saatettava jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä välimiesoikeuden ratkaistavaksi.

(3) Sellainen välimiesoikeus perustetaan jokaista eri tapausta varten seuraavalla tavalla. Kahden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön saamisesta kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden oikeuden jäsenen. Nämä kaksi jäsentä valitsevat sitten sellaisen kolmannen valtion kansalaisen, joka nimitetään molempien sopimuspuolten suostumuksella oikeuden puheenjohtajaksi. Puheenjohtaja on nimitettävä kahden kuukauden kuluessa kahden muun jäsenen nimittämisestä.

(4) Jos tämän artiklan 3 kappaleessa määrättyjen aikojen kuluessa tarvittavia nimityksiä ei ole suoritettu, jompikumpi sopimuspuoli voi muun sopimuksen puuttuessa pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen puheenjohtajaa suorittamaan tarvittavat nimitykset. Jos puheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai jos hän on muulla tavoin estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, varapuheenjohtajaa on pyydetävä suorittamaan tarvittavat nimitykset. Jos varapuheenjohtaja on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai jos myös hän on estynyt täyttämästä sanottua tehtävää, Kansainvälisen tuomioistuimen virkaiässä seuraavaa jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen ja joka ei muutoin ole estynyt täyttämästä sanottua teh-

(2) Notwithstanding the provisions of paragraph (1) of this Article relating to the submission of the dispute to arbitration the investor shall have the right to choose the conciliation procedure or the Contracting Party's Court having territorial jurisdiction before the dispute is submitted for arbitration in accordance with paragraph (1) above.

(3) The arbitral awards shall be recognized and enforced by the Contracting Parties in accordance with the 1958 New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards.

Article 9

Disputes between Contracting Parties

(1) Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement should, if possible, be settled through diplomatic channels.

(2) If a dispute between the Contracting Parties cannot thus be settled within six months, it shall upon the request of either Contracting Party be submitted to an arbitral tribunal.

(3) Such an arbitral tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the tribunal. Those two members shall then select a citizen of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the tribunal. The Chairman shall be appointed within two months from the date of appointment of the other two members.

(4) If within the periods specified in paragraph (3) of this Article the necessary appointments have not been made, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a citizen of either Contracting Party or if he is otherwise prevented from discharging the said function, the Vice President shall be invited to make the necessary appointments. If the Vice President is a citizen of either Contracting Party, or if he too is prevented from discharging the said function, the member of the International Court of Justice next in seniority who is not a citizen of either Contracting Party and who is not otherwise prevented from discharging the

tävää, on pyydettyä suorittamaan tarvittavat nimitykset.

(5) Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänten enemmistöllä. Sen päätös on molempia sopimuspuolia sitova. Sopimuspuolet vastaavat yhtä suurin osuuksin puheenjohtajan ja oikeuden jäsenten kustannuksista. Välimiesoikeus voi kuitenkin päätöksessään määrätä toisen sopimuspuolista vastaamaan suuremmasta osuudesta kustannuksia, ja tällainen päätös on molempia sopimuspuolia sitova. Oikeus päättää omasta menettelytavastaan.

10 artikla

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli tai sen nimetty edustaja suorittaa maksun jollekin sijoittajistaan sijoitukseen liittyvän takuun perusteella, toinen osapuoli tunnustaa ensinmainitun sopimuspuolen 9 artiklan mukaisia oikeuksia loukkaamatta tämän sijoittajan oikeuden siirtää omistus- tai muu oikeus tälle sopimuspuolelle ja tämän sopimuspuolen tai sen nimetyn edustajan omistus- tai muuta oikeutta koskevan sijaantulon.

11 artikla

Voimaantulo, voimassaoloaika ja päättyminen

(1) Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät lainsäädännön mukaiset vaatimukset ovat tulleet täyteen.

(2) Tämä sopimus on voimassa viisitoista vuotta. Tämän jälkeen se on voimassa siihen asti kun on kulunut kaksitoista kuukautta siitä kun jompikumpi sopimuspuolista on ilmoittanut kirjallisesti irtisanomisesta toiselle sopimuspuolelle.

(3) Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen kuin tämän sopimuksen irtisanominen tulee voimaan, 1—10 artiklan määräykset ovat edelleen voimassa viisitoista vuotta sopimuksen voimassaolon päättymisen jälkeen estämättä tämän jälkeen yleisen kansainvälisen oikeuden sääntöjen soveltamista.

said function shall be invited to make the necessary appointments.

(5) The arbitral tribunal shall reach its decision by a majority of votes. Such decision shall be binding on both Contracting Parties. The cost of the Chairman and the members of the tribunal shall be borne in equal parts by the Contracting Parties. The tribunal may, however, in its decision direct that a higher proportion of costs shall be borne by one of the two Contracting Parties, and this award shall be binding on both Contracting Parties. The tribunal shall determine its own procedure.

Article 10

Subrogation

If a Contracting Party or its designated Agency makes a payment to any of its investors under a guarantee it has granted in respect of an investment, the other Contracting Party shall, without prejudice to the rights of the former Contracting Party under Article 9, recognize the transfer of any right or title of such investor to that Contracting Party and the subrogation of that Contracting Party or its designated Agency to any right or title.

Article 11

Entry into Force, Duration and Termination

(1) This Agreement shall enter into force thirty days after the date on which the Contracting Parties have notified each other that the legal requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

(2) The Agreement shall remain in force for a period of fifteen years. Thereafter it shall continue in force until expiration of twelve months from the date on which either Contracting Party shall have given written notice of termination to the other.

(3) In respect of investments made prior to the date when the termination of this Agreement becomes effective, the provisions of Articles 1—10 shall continue in effect for a further period of fifteen years after the date of termination and without prejudice to the application thereafter of the rules of general international law.

Tehty Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1992 kahtena suomen-, romanian- ja englanninkielisenä alkuperäiskappaleena, jotka kaikki ovat yhtä todistusvoimaisia. Tulkintaerimielisyyksissä on englanninkielinen teksti ratkaiseva.

Done at Helsinki on 26 March 1992 in two originals in the Finnish, Romanian and English languages, all being equally authentic. In case of dispute, the original in the English language shall prevail.

Suomen tasavallan
hallituksen puolesta

Paavo Väyrynen

For the Government of the
Republic of Finland

Paavo Väyrynen

Romanian hallituksen puolesta

Adrian Nastase

For the Government of Romania

Adrian Nastase